

GOSPODARSKI LIST

Glasiló c. kr. kmetijskega društva v Gorici.

Ureduje: Ernest Klavžar.

„Gospodarski List“ izhaja vsaki mesec enkrat na celi pòli; udje c. kr. kmetijskega društva ga dobivajo brezplačno; za vse druge pa stane na leto 1 gld. 20 kr. — Naročnina naj se pošilja c. kr. kmetijskemu društvu, dopisi pa odgovornemu uredniku. Rokopisi se ne vračajo.

Št. 5.

V Gorici 29. maja 1896.

Leto XV.

SOŽALJE NAŠEGA DRUŠTVA

o smrti svojega presvetlega Pokrovitelja, Nj. ces. in kralj. Visokosti Nadvojvode

KAROLA LJUDOVICA

Na povabilo društvenega predsedništva zbrali so se dné 28. t. m. v društvenem uradu člani glavnega odbora k izredni seji.

Podpredsednik, ravnatelj Iv. Bolle, je nagovoril zbrane odbornike tako-le:

Našemu predsedniku je zeló žal, da ne more predsedovati današnji seji, ker ga je srce gnalo spremljati k zadnjemu počitku njegovo prevzvišenost topničarskega generala gospoda barona Khuna pl. Khunenfeld, ki je bil tudi naš član. Zato ga nadomesčam po prejetem naročilu.

Dne 19. maja t. l. je preminola Njega ces. in kralj. Visokost, presvitli Nadvojvoda

KAROL LJUDOVIK.

Prebridka zguba, ki je nepričakovano zadela prejasno nadvojvodsko rodbino, našega presvetlega Vladarja kot brata in celo preslavno cesarsko hišo, vzbudila je po vsej monarhiji najživejše sožalje.

Saj je bil Njega ces. in kr. Visokost, prejasni Nadvojvoda **Karol Ljudovik** mogočni pokrovitelj vsacega napredka bodisi v znanostih ali v umetnostih, bodisi v kmetijstvu ali v obrtniji; On se je vsakčas vrlo zanimal za vsako podjetje naperjeno v gmotno izboljšanje države, in vedno je On prvi izpodbujal vsako plemenito svrho, vredno posnemajoč izgled Našega presvetlega Cesarja.

Naše društvo je imelo visoko čast, zvati ga svojega Prokrovitelja, in gotovo je vsem v prijaznem spominu Njegova prisotnost v Gorici za časa deželne kmetijsko-gozdarske razstave leta 1891. Pri onej priliki je dokazal na razne načine, kako dobrohoten je našej deželi. Predsedovaje slovesnemu občnemu zboru našega društva, ko je starosta med našimi člani, vitez Doliac, čital društveno zgodovino, razdeljevaje denarne nagrade in podeljevaje z lastno roko darila razstavljavcem in slednjič, izpodbujaje z vso ljubeznjivostjo naše prizadevanje, hotel je dokazati, kako mu je na srcu naša osoda. In naše društvo zgubi ž Njim mogočnega Pokrovitelja, ko-

jemu dolžujemo vsi iskreno hvaležnost. Naj bi nas Njegov spomin jačil v prihodnjem našem prizadevanji!

Naš predsednik je koj tistega dne, ko je došla tužna vest, poklonil Nje Visokosti prejasni Nadvojvodinji, vdovi **Mariji Tereziji**, najiskreneje sožalje našega društva z naslednjo brzojavko:

Prevzvišenost, najviši dvornik grof Pejacevich

na

DUNAJI.

C. kr. kmetijsko društvo, katero se je ponašalo, da je v Njega ces. in kralj. Visokosti, presvetlem gospodu Nadvojvodi Karolu Ljudoviku častilo svojega pokrovitelja in da je prejelo mnogobrojne dokaze Njegove premilostne blagosti, prosi, iskreno obžalujoč bridko zgubo, da blagovolite Nje. ces. in kr. Visokosti presvetli Vdovi v društvenem imenu pokloniti izjavo prespoštljivega sožalja.

Coronini

predsednik.

Na to se je blagovolila premilostna Nadvojvodinja po svojem tajniku preprijazno zahvaliti z brzojavko, ki se glasi:

„Nje ces. in kr. Visokost veleva gospoda grofa in častito c. kr. kmetijsko društvo najuslužniše zahvaliti na sožalji.

Po ukazu

V. Catharin.“

Vabim Vas zdaj, da tudi tu v zboru slovesno izrazimo srčno žalost, v kojoj nas je vtopila prerana zguba presvetlega našega Pokrovitelja.

Vsi odborniki ustanejo v znamenje sožalja.

Na to je podpredsednik zaključil sejo.

Društvene zadeve

Redni občni zbor c. kr. kmet. društva v Gorici dne 13. aprila 1896.

Ker se je zbralo zakonito število društvenikov, otvoril je predsednik prevzv. France gróf Coronini-Cronberg zbor ob 11. uri predpoldne. Predstavil je vladnega zastopnika, dvornega svétnika g. viteza Aloizija Bosizio-Jungenegg, zastopnika deželnega odbora g. dra Franceta Verzegnassi in zastopnike nekaterih kmetijskih društev.

Ko se je prestopilo na dnevni red, opomnil je društveni podpredsednik gosp. J. Bolle, da se ni v poročilu glavenega odbora o društvenem delovanji prav nič omenilo veselega dogodka, ko je društvo dne 7. marcija 1895 slovesno obhajalo petindvajsetletnico svojega preljubljenega predsednika, kateri z veliko ljubeznijo in iskrenim patrijotizmom vodi društvo na potu napredka in v blagor našemu kmetijstvu.

Društvo je hotelo ohraniti spominek na ta dan v podobi predstavljajoči slavljenca, katera ostane tu v našem uradu kot dragoceno društveno imetje, koje bo spominjalo na goriškega plemiča, do kojega bomo gojili vedno iskreno hvaležnost in največje spoštovanje *).

Predsednik je, zahvalivši podpredsednika in zbornike na izkazani časti, zatrdil, da ohrani vedno živ spomin na dan 7. marca lanskega leta, ko je hotelo društvo — da si niso njegove zasluge za nje toliko važne — praznovati 25letnico njegovega poslovanja kot predsednik, ter je obljubil, da bo tudi z naprej, dokler ostane na tem častnem mestu, posvečeval svoje moči društvenemu blagru.

Na to je zbor na znanje vzel poročilo o društvenem delovanji leta 1895 in potrdil račun za l. 1895, stanje društvenega imetja koncem leta 1895 in proračun za leto 1896 — katere spise in račune smo že objavili v zadnji številki „Gosp. Lista.“

Enako je zbor odobrovaje na znanje vzel poročilo in račun

*) Podoba, krasno delo dunajskega slikarja V. Vita, diči steno našega društvenega urada.

o državnih podporah preteklega leta. Ta račun se odpošlje vis. c. k. poljedelskemu ministerstvu v končno potrdbo.

Pri volitvi društvenega predsednika je velika večina zbornikov oddala svoje glasove za dosednjega podpredsednika gosp. ravnatelja I. Bolle-ta, kateri se je spodobno zahvalil na izkazanem zaupanju, dostavši, da hoče to zaupanje odvrniti s tem, da bo tudi v bodoče, kolikor mu bo možno, delal v društveno korist.

O naslednji točki dnevnega reda je gosp. ravnatelj I. Bolle vtemeljeval svoje predloge za povzdigo sadjereje na Goriškem blizo tako-le:

Statistika, katero je objavila naša kupčijska zbornica, kaže, da se vrednost sadja, ki se izvažajo iz Gorice in glavnih železničnih postaj naše dežele, množi od leta do leta, kajti znašala je

l. 1860	30.000 gold.
„ 1872	270.000 „
„ 1888	400.000 „

in dandanes presega v dobrih letinah uže jeden milijon goldinarjev.

Na debelem se izvažajo črešnje, olupljene češplje in jabolka; plemenitih sadnih vrst prihaja primerno malo v veliko kupčijo, zato so tožbe v tem oziru popolnoma opravičene.

Kmetijsko društvo želi, da se razširijo dobre sadne vrste v deželi; zato razdeluje uže več let cepljena drevesca najboljših vrst brezplačno med kmetovalce sadorodnih pokrajin. Vsako leto je več vprašanj po takih drevescih; to dokazuje, da se naša sadjereja probuja. Žal, da je za ta namen premalo denara na razpolago in da se more torej vstreči le malemu delu prosilcev. S posebno zadovoljnostjo nas navdaja nova erarska sadna drevesnica v Gorici, ker se je nadejati, da bo bolje zadoščala sedanjim potrebam.

Zeló važno je, da se določi, katere sadne vrste naj se razširijo v posameznih sadorodnih pokrajinah naše dežele, katere se namreč bolje prilagajajo podnebnim in zemljišnim razmeram, katere so boljše za kupčijo in za sušenje. V deželah, kjer je sadjereja zeló razvita, n. pr. na Tirolskem, na Štajerskem in še bolj na Francoskem, pred vsem pa v zjedinjenih državah severne Amerike obdelujejo le prav malo število sadnih vrst in te so za izvažanje, za eksportno kupčijo.

Katere vrste kaže razširjati, ni lahko določiti; to nalogo more po vsem povoljno rešiti samo spreten strokovnjak po tem, ko se temeljito seznanil z našo sadjerejo, kakoršna je zdaj.

Da se olajša ta naloga, treba najprej poizvedovati pri naših najrazumnejših sadjerejcih, da se zazna, katere izmed tistih vrst, ki so se od drugod uvédle, bolje uspevajo v pozameznih pokrajinah. Kar bi se ne pozvedelo po tem potu, vtegnilo bi se dognati na okrajnih razstavah, koje bi ob enem ponudile priliko, da se z darili izpodbudé tisti kmetovalci, kateri se z uspehom trudijo za povzdigo domače sadjereje.

Ob enem se treba brigati za sredstva in naredbe, po katerih bi se na najprimerniši način pospeševal razvoj sadne kupčije, zlasti pa izvažanje domačega sadja.

Po čedalje večji važnosti izvažanja goriškega sadja, kakoršno nam dokazuje statistika, sodimo lahko, koliko nam je skrbeti za našo sadjerejo in kako resno se je moremo lotiti tudi zato, ker nam vtegne vsaj nekoliko olajšati škodo, prizadeto po trtni uši.

Po vsem tem je stavil g. ravnatelj Bolle naslednje predloge:

1. C. kr. kmetijsko društvo v Gorici izraža v današnjem občnem zboru vis. c. kr. poljedelskemu ministerstvu najtoplejo zahvalo na tem, da je blagovolilo ustanoviti v Gorici erarsko sadno drevesnico, iz katere se bo moglo zadoščati čedalje večji potrebi dobrih sadnih vrst v deželi.

Uvažujé preveliko važnost sadjereje za Goriško, in glede na to, da se vtegne po njej izdatno pomagati tistim pokrajinam, katere so zadete po trtni uši, prosi c. kr. kmetijsko društvo prav nujno, da blagovoli vis. ministerstvo dovoliti 300 gl. podpore za sadjarskega strokovnjaka, kateremu bo preiskati naše zemljiščne, podnebne in kupčijske razmere in tako tudi mnogobrojne vrste našega sadja, da bo mogel na podlagi svojih poizvedeb nasvetovati, kaj storiti za povzdigo naše sadjereje in posebno, katere vrste odbrati za obširno obdelovanje v posameznih kmetijskih pokrajinah, — da se potem tudi nasadé v erarski drevesnici.

Ker zavisi sreča sadorodne dežele samo od tega, da se odbere malo, a dobrih vrst prilegajočih se kmetijski in obrtni kulturi in pa zahtevam velike kupčije, sodi c. kr. kmetijsko društvo, da je tako poizvedovanje neobhodno potrebno, predno se izberó sadne vrste in se tako naredi prva stopinja na potu napredka naše sadjereje, katera daja uže zdaj nad jeden milijon letnega dohodka.

2. Naročuje se glavnemu odboru c. kr. kmetijskega društva v Gorici, naj preskrbi poizvedovanje med najrazumnišimi sadjereji naše dežele v namen, da se bo moglo določiti, katere domače in od drugod uvedene sadne vrste najbolj vspevajo in se najlažej in najdražje prodajajo.

Te poizvedbe olajšajo težavno nalogo sadjarskemu strokovnjaku.

3. Da se bolje poizve stanje sadjereje v deželi in da se izpodbude domači sadjereji, razpiše naj kmetijsko društvo darila v svetinjah in denarju, ki se podelé posameznim kmetovalcem ali tudi sadjarskim društvom — ki se odličijo v sadjereji in tudi v izboru sadnih vrst sposobnih za veliko kupčijo in za sušenje.

Tako obdarovanje bi se vršilo na občnih zborih, katere sklicuje kmetijsko društvo navadno v jeseni in kateri bi se potem prirejali zdaj v tej, zdaj in drugi sadorodni pokrajini.

Glavni odbor naj se dogovori z mestnim županstvom in s kupčijsko zbornico zastran skupnega posvetovanja o sredstvih in naredbah, po katerih bi se pospeševala sadna kupčija kolikor v goriškem mestu, toliko v drugih za izvažanje odmenjenih središčih v deželi.

O teh predlogih se je vnela živahna razprava, a slednjič so se sprejeli vsi z jedino spremembo, da se ima prositi ne 300, ampak 700 gld. državne podpore za sadjarskega strokovnjaka.

Dr. Marani je tožil, da je kmetijski poduk preveč zanemarjen v naši deželi in da se je zlasti za sadjerejo malo storilo; zato je predlagal, naj se naprosi kmetijsko ministerstvo, da namesti za našo deželo posebnega praktičnega potovalnega učitelja, sadjerejskega strokovnjaka. — Dalje naj se pooblasti glavni odbor, da, če bo treba, iz društvenih zalogov, dopolni ministerstveni donesek za sadjerejskega strokovnjaka, o katerem govori prvi predlog g. ravnatelja Bolle-ta; in slednjič naj se naroči glavnemu odboru, da izbere poseben odsek, sestavljen iz zvedenih in praktičnih oseb, kateremu bo skrbeti, da izvrši današnji sklep zastran sadjereje.

Zbor je prejel tudi te predloge, naročivši predsedništvu, da jih izvrši.

Ko so prišli na vrsto razni predlogi, se je oglasil dr. Venuti ter predlagal, naj se z ozirom na to, da dobra občila izdatno pospešujejo napredek in razvoj kmetijstva, naše društvo pridruži drugim korporacijam, kakor deželnemu zboru, trgovski zbornici, mest-

nemu zastopu v namen, da se od vlade izprosijo razna potrebna občila, med katerimi posebno furlanski parni tramvaj, železnici po vipavski in po soški dolini. Predsedništvu naj se naloži, da poda v tem zmislu peticijo pristojnemu oblastvu.

Ko je obveljala nujnost obravnave, sprejel je zbor tudi predlog enoglasno.

Na to so se sprejeli naslednji novi udje: Gospodje Josip pl. Degrazia iz Renč, Ivan Leban iz Črnič, Anton Devetak in Oskar Gaberšček iz Tolmina, Adolf Ferrant iz Gorice in Rudolf grof Pace iz Deutsch-Landsberga.

Na to je predsednik zaključil zbor ob 1 uri popoldne.

MURVOREJA *)

Sviloreja ni več tako priljubljena, kakor je bila pred leti, ko je pridelek še bogato povračal primeroma majhen trud, ki ga je prizadevala reja sviloprejk, ali pa kakor je bila takrat, ko je bila še kupčija z svilodnim semenom poštena in zanesljiva in se ni trebalo bati vseh onih raznovrstnih boleznij, katere dandanes kratijo in pogostoma tudi uničujejo pridelek. Vsakakor pa ima svilorejec, kateri skrbno izbira seme in zna pravilno rediti sviloprejke, pa ima sam zadosta svojega listja za toliko sviloprejk, kolikor se jih loti rediti, v normalnih letinah še vedno toliko dobička, da se izplača delo. In dobro mu tekne ta dobiček posebno v pomladanski dobi, ko mu je uže pošel denar, ki ga je prejel za pridelke prejšnjega leta, na polji pa še ni nič dozorilo, kar bi mogel v denar spremeriti za sedanje potrebe.

Sviloreja zahteva sicer, da jo skrbno in pazno opravljamo; a delo je samo na sebi priprosto, ni treba za nje dragocenih priprav, niti posebnih poslopij. Za to delo zadostujejo domači, za težko poljsko delo nesposobni ljudje; tudi ženske in otroci strežejo lahko sviloprejkam. Tudi listje, ki se poklada v prvih tednih, nabirajo

*) Ta članek smo posneli iz obširne razprave, ki jo je priobčil g. ravnatelj I. B o l l e v „Atti e Memorie“.

lahko ženske; samo za obrezovanje murv, kadar treba veliko množine listja, zahteva se krepka, možka roka.

Za svilorejo so neobhodno potrebne murve, kajti njih listje je edina hrana sviloprejkam. V nekaterih pokrajinah, ki so prav primerne za svilorejo, nimajo skoro nič murv, v drugih jih imajo premalo z ozirom na zemljiščno površino in pa na število prebivalstva, katero bi se lahko pečalo s to koristno obrtjo. Koder pa imajo zadošča tacega drevja, treba vendar za to skrbeti, da se vedno dopolnjujejo murvni nasadi.

Zato hočemo tu pojasniti, kako mora ravnati, kdor si hoče oskrbeti novih murvnih nasadov ter hoče nasajeno drevje ohraniti zdravo in krepko, pa da se bo naglo obraščalo za rabo.

Zraven divje murve imamo mnogo vrst pitanih ali cepljenih murv, katerim ne znamo pravih imen. Sicer pa so pri nas razširjene samo take vrste, katere najbolj ugajajo sviloprejkam. Divja, bela murva prihaja iz semena ne cepljenih dreves, ima zelo majhne, močno zarezljane liste, daje malo listja, ozeleni se pred drugimi vrstami; dokler je listje še mlado, daje prav dobro pičo črvičem v prvi dobi; pozneje postaja pretrdo in pravijo, da ni prav prebavljivo.

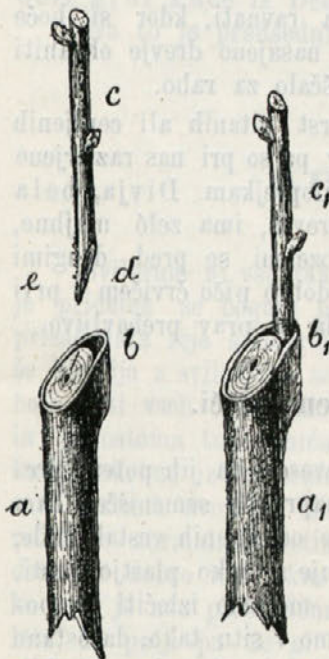
Kako gojiti murve v semenišči.

Kdor si hoče sam vzgojiti murvna drevesca, da jih potem presadi na stalno mesto, mora si pred vsem napraviti semenišče. Tam izkoplje v vstričnih, 80 cm. druga od druge oddaljenih vrstah male, plitve jarke, potrosi vanje seme in ga zasuje s tenko plastjo prsti, katero preseva s sitom po semenu. Seme moramo izločiti iz popolnoma zrelih murvic s tem, da jih zmanemo v situ tako, da ostane samo zrnje v njem. Na to je posušimo v senci in shranimo v suhih prostorih v lončenih posodah ali v vrečah. Zapomniti pa si moramo to, da murvno seme izgubi v drugem letu kalilno moč. Zato moramo setev opraviti pomladi, meseca marca ali aprila naslednjega leta.

Za semenišče moramo odbrati precej rodovitno in rahlo zemljo; peščena naj bo in skrbno obdelana. Mlado setev treba pokrivati, da ne pripeka solnce na njo; potem jo moramo trebiti, pleti in zlasti s početka pogostoma zalivati; ona zahteva sploh enako skrb, kakor setve v sadnih in gozdnih semeniščih.

Marca meseca tistega leta po setvi presaditi je rastline iz semenišča v drevesnico in sicer tako, da bo druga od druge vsaj 50 cm narazen; enaka oddaljenost naj bo tudi med eno vrsto in drugo; po vsakej drugi vrsti pa naj bo stezica, da se bodo priležno opravljala vsa potrebna dela.

Po enem letu postanejo rastline v drevesnici dovolj močne, da jih lahko pocepimo. To delo je opravljati o suhih dneh od srede marca do konca aprila. Murvo je v obče enako cepiti, kakor sadna drevesa. V noveji dobi se je murvorejcem prikupil en poseben način cepljenja; pravijo, da je bolj zanesljiv od drugih, ker se rana tam, kjer se cepi, naglo in dobro zaceli, da ne ostane niti sledu o njej. Cepljenje se vrši marca ali aprila meseca tako-le:

a. divja murva s prizdignjenim lubom pri b.
c. cepič odrezan kakor pisek pri klarinetu pri d. in ostrgan pri e.
a₁ murva že cepljena pri b₁ s cepičem c₁

Najprej odgrebemo zemljo od mlade murve, da jej razkrijemo deblo do korenin; kmalu nad prvimi koreninami jo odrežemo malo poševno ter pritismo vrhu zareze lub s prsti tako, da se loči in nekoliko odvdigne od stebela, a vendar tako da ne razpoca in se ne zlomi. V režo, ki se je tako naredila, vtaknemo cepič. Najbolje je, da ima cepič samo edno oko in rezan naj bo, kakor pisek pri klarinetu; v omenjeno režo pa naj se vtakne tako, da se lub po prime rezane strani cepiča; na nasprotni strani pa naj se rahlo ostrže tenak rujavi lub z ostrim nožem tako, da bo videti spodnji zelenikasti les, kateri se ima tudi spoprijeti z lesom cepljene murve. Da se cepljenje posreči, je torej potrebno, da podlagin lub pokrije cepičevo rezo in da pride njegova nasprotna stran v zvezo z lesom divje murve.

Po izvršenem cepljenji zasujemo jamo okoli murve ter potlačimo nekoliko površno zemljo; oko in popek pa naj ostaneta nad zemljo.

Podoba 1 nam kaže, kako se cepijo murve pod lubom; omenjamo pa, da je cepič nekoliko daljši, kakor je prav; ker je, kakor smo

uže povedali, bolje, da ima edno samo dobro razvito oko, in pa vrezati se ima cepič tako, da bo oko blizu vrha *b* murve, katero cepimo. V prvem letu pahne iz cepiča eden raven poganjk, in da poraste bolj naglo, otrebimo julija in avgusta meseca vse popje, katero se razvije iz listnih kotov od enega metra visokosti navzdoli.

V vgodnem podnebj in v rodovitnej zemlji bodo cepljena drevesca uže po enem letu dovelj krepka, da jih lahko presadimo. Da bolje je celó, da presadimo uže eduoletna drevesca, ker bodo dotični nasadi bolje vrejeni ter se bodo čvrsteje razvijali.

Za vzgojo murv v semeniščih in potem v drevesnicah treba nekake zvedenosti in spretnosti, katerih nima navadno priprost kmetovalec; zato si omišlja rajši cepljenih murv, da jih nasaja na stalno mesto.

(Dalje prihod.)

Shod tolminske kmetijske podružnice.

(Izvir. poročilo).

V Tolminu 3. maja t. l. po večernicah imela je tolminska kmetijska podružnica v občinski dvorani svoj shod. Dvorana je bila napolnena boljših posestnikov iz Tolmina in okolice; navzočih je bilo tudi več gospodov; vseh skupaj čez 150 oseb. Vlado je zastopal g. dr. Lill. Zapisnikarjem je bil izvoljen And. Vrtovec, tuk. učitelj.

Na dnevnem redu je bilo: 1). Razgovor o pospeševanju mlekarstva in sirarstva: 2). Poduk o hmeljereji: 3). Razgovor o družih gospodarskih zadevah.

Predsednik g. Ignacij Kovačič pozdravi navzoče, zahvali se na mnogoštevilni vdeležbi, predstavi vadnega komisarja g. dr. Lilla ter povabi zastopnika centralnega odbora c. k. kmetijskega društva v Gorici g. Er. Klavžarja, da poroča o prvi točki dnevnega reda.

Gosp. Klavžar, ki je ob enem tudi zastopnik tuk. kmet. podružnice v centralnem odboru c. k. kmet. društva v Gorici, pojasnjeval je važnost mlekarskih in sirarskih društev na Tolminskem v gmotnem pomenu.

Našteval in dobrohotno opozoril na napake, nesnago, starokopitnost osobito pri sirarstvu. Opravičeno karal razcepljenost go-

spodarjev v eni in isti vasi v dve društvi, ki druga drugo vničujeta, kakor v Volčah in v Idrskem. Priporočal snago in napredek, medsebojno ljubezen in edinost ter naj mlekarnice in sirarnice ubogajo in poslušajo nasvete in nauke praktičnega in razumnega mlekarja g. I. Lebana, ki je od Švicarja Hitza izučen in nalašč v ta namen postavljen.

Jedro vsemu temu poduku bil je nasvet g. Klavžarja, naj se vsa mlekarska in sirarska društva na Tolminskem preustroje na postavni podlagi t. j. se svojimi lastnimi postavnimi pravili od namestništva potrjenimi in kot obrtnijske tvrdke pri okrožnem sodišču vpišejo, kajti le na ta način zadobè omenjena, do sedaj privatna društva, večji in širši pomen, boljši in veljavniši glas in ime.

Gosp. Klavžar je navzočim zastopnikom skoraj vseh mlekarskih in sirarskih društev na Tolminskem izjavil v imenu centralnega odbora in v imenu velezasluženga predsednika njegove vzvišenosti grofa Franca Coroninija, da se bodo zanaprej državne podpore delile le onim društvom, ki pravilno, čedno in napredovalno po naukih in nasvetih mlekarja g. I. Lebana sirovo maslo in sir izdelujejo ter si priskrbé postavna pravila in se vpišejo kot obrtnijske tvrdke pri okrožnem sodišču v Gorici. Tu se je prepustil čas prostemu razgovoru o postavnih pravilih. Vnela se je živahna razprava in slednjič so navzoči omenjene koristne nasvete sprejeli ter si izvolili odsek 11 udov, ki bodo tuk. razmeram in potrebam primerna društvena pravila izdelali. Odsek ima skrbeti dalje, da se po sprejetvi takih pravil posamezna društva kot obrtnijske tvrdke pri okrož. sodišču v Gorici vpišejo. Tudi vladni zastopnik g. dr. Lill je obljubil sodelovanje tuk. glavarstva.

V ta odsek bili so izvoljeni gg.: dr. Kotnik, notar v Tolminu; Anton Hrast, posestnik na Čiginu; I. Leban, društveni izučeni mlekar v Tolminu; Ig. Kovačič, podžupan in veleposestnik pri sv. Luciji; I. Luznik, posestnik v Poljubinju; M. Urbančič, obč. tajnik in posestnik v Volčah; I. Lipoušček, veleposestnik Zatolminom; A. Jeretič, trgovec in posestnik v Kobaridu; Jos. Kacafura, posestnik v Doljah; Stefan Bratuž, posestnik na Kozarščih; Miha Kavčič, posestnik na Volarjih.

S tem je bila prva točka dnevnega reda teoretično s prav dobrim vspehom dovršena. Bog dal, da se tudi v praksi kmalu izvede v korist in napredek tuk. ljudstva!

2. O hmeljereji poročal je tudi g. Klavžar; opisal je začetek, razvoj, sploh celo zgodovino o hmeljereji v savinski dolini na Štajerskem; kako so si tam prebivalci s hmeljerejo gmotno opomogli i. t. d. Pojasnjeval, kako se hmelj sadi, kako obdeluje in kako se za drag denar v kupčiji prodaja.

In ker je na Tolminskem ugodno podnebje in primerna lega in zemlja, namerava c. kr. kmet. društvo to koristno rastlino na Tolminskem vpeljati. Že minulo leto napravile so se male poskušnje. Letos pa se je nasadilo že več tisoč sadik v raznih krajih in legah v tolminski okolici.

Pri 3. točki dnevnega reda slišali so se marsikoji koristni predlogi in nasveti.

Gosp. And. Vrtovec je predlagal, naj odsek naprosi c. kr. kmet. društvo za vpeljavo angleških velikih in debelih prešičev plemena Yorks-syr.

Nadalje naj odsek prosi, da bi c. kr. kmet. društvo priskrbelo male podpore takim pridnim in izglednim posestnikom, ki delajo marsikatero poskušnje v občno korist na svoj riziko, kakor n. pr. g. Anton Hrast na Čiginju. Še nadalje nasvetuje gosp. And. Vrtovec navzočim posestnikom, da bi oni in njih otroci škodljive hrošče pokončevali,

Leban iz Poljubinja in Lipovšček iz Zato!mina potegovala sta se za domače biki in premije tistim. To pa ni obveljalo, ker domača živina do zdaj še ni toliko zboljšana, da bi se mogli v obče rabiti domači biki in ker se je po uvajanji čistokrvnih plemenjakov nadeti boljšega uspeha.

Mlekarji iz Poljubinja tožijo, da je njih mlekarnica propadla, ker niso imeli zanesljivega odjemalca. G. Klavžar je dotične spodbujal k zopetnemu delovanju in obljubil, da za dobre in zanesljive odjemalce bode skrbelo zanaprej tudi c. kr. kmet. društvo. Vesele se je na znanje vzelo.

Ker se ni na predsednikov poziv več nobeden oglasil, sklene zborovanje na izrečno željo in v imenu predsednikovem g. And. Vrtovec tako-le: Slavni shod! Hvaležnost je lepa lastnost; hvaležni moramo biti dobrotniku, velikemu dobrotniku, ki je kot dolgoletni in jako vpljiven predsednik c. kr. kmet. društva celi deželi goriški sploh in tolminskemu okraju posebej premnogo koristil. Veliko podpor so dobila že mlekarska in sirarska društva na Tolminskem; koliko se

ni že naredilo za napredek živinoreje; sadjarstvo se je začelo lepo razvijati i. t. d. Topla hvala tedaj za vse dobrote njegovi prevzvišenosti grofu Francu Coroniniju. Vsegamogočni naj ga živi v podporo in povzdigo kmetijstva še mnogo let! V znamenje hvaležnosti vzkliknimo mu trikratni živijo! Naudušeno se je odmeval po dvorani: živijo! živijo! živijo!

Nato je povabil g. And. Vrtovec vse navzoče, da si ogledajo v baron Winkler-jevi brajdi drevesnico sadjarskega društva in par rastlin hmelja. Drevesnica je lepo vrejena.

Letos se je požlahtnilo 4000 jabolčnih divjakov in 5000 novih nasadilo. Vsejalo se je tudi več kilgr. pešek, kar vse lepo rase. Bog dal, da bi to društvo vspevalo in vsestransko podpirano svoj namen dosegalo!

Razne vesti

Tužno poročilo.

Od kar je zadnjikrat izšel naš list, pobrala je nemila smrt zopet dva imenitna člana našega društva.

Umrli je namreč na svojem posestvu v Topoljanu gospod **grof Viljem Pace**, katerega smo šteli med svoje člane nepretrgoma od 14. maja 1842 do zdaj. V dobi od 1761 do 1871 je bil deželni glavar poknežene grofije goriško-gradiške, potem ud gosposke zbornice in skozi 40 let župan v Topoljanu.

Rajniki je bil skozi in skozi blag mož, uzor pravega poštenjaka in svojim kmetom (kolonom) in njih družinam mil, dobrotljiv gospodar.

N. v. m. p.!

Dne 25. tek. meseca je na svojem posestvu v Strasoldu umrl c. in kr. topničarski general **baron Khun pl. Khunefeld**, kateri je še le v novejem času pristopil našemu društvu. Rajniki je bil

odličen general, nekoliko časa tudi vojni minister in v avstrijski vojski jako priljubljen. Najimenuitviši redovi so dičili njegova prsa. Slava njegovemu spominu!

* *
*

Kako zatirati predenico na deteljišcih. — Med najnadležniše zajedalke je vštevati predenico, katera postaja včasih deteljiščem v pravem pomenu besede pogubna. Zato pa iščejo kmetovalci uže od nekdanjih izdatnih pripomočkov, da bi jo za vselej pregnali iz svojih deteljišč. Med drugimi sredstvi, slišimo, da rabijo na Francoskem, pa tudi v Emiliji in Romanji na Italijanskem, naslednje: Na tista mesta, katera je premrežila predenica, vsejejo v jeseni oves, koji požanjejo potem za pičo. Ovseva setev nekda zaduši predenico.

Drugi natrošajo na mesta, katera je okužila predenica, novega pepela in ga zasipajo potem z 12 do 15 centim. debelo plastjo zemlje. Toda to delo naj se raztegne nekoliko čez tisti madež, kateri je predenica naredila na deteljišci.

Še drugod posnamejo površno plast zemlje 2—4 cm na debelem z lopato tako, da prerežejo deteljna stebela. Posneto plast z vsem, kar je na njej, zažgó na mestu ali odnesó previdno kam drugam ter zasujejo madež z novo, neokuženo zemljo, iz katere pahne zopet mlada detelja. — Kdor se hoče prepričati, katero sredstvo je najboljše, naj poskuša; saj to ne stane mnogo.

* *
*

Kupčija s črešnjami, je letos na goriškem sadnem trgu jako živahna. Od vseh strani so tukaj kupci, celó z Ruskega. Cene se vzdržujejo do zdaj poprečno med 20—30 kr. kilo; a manjše množine najlepših črešenj so šle tudi po 70—80 kr. kilo na Rusko. Pri carskem slavnostnem obedu v Moskvi so bile te dni na mizi tudi goriške črešnje.

* *
*

Zajedava glivica „Exoascus deformans“ prizadeva nekaterim sadnim vrstam, kakor breskvam, češpljam, slivam in mandeljem veliko škode. Listje napadenih dreves je vse zgrbančeno in skupaj zvito, sadje puhleva in odpada. Če zanemariš tako drevo, ti nekoliko časa hira, a slednjič pogine. Zdravi se pa ta bolezen z modro galico ali bakrenim vitrijolom. Uže zgodaj pomladi poškopiti je drevje na enak način kakor trte z 2 odstotno raztoplino. S tem je zanesljivo zavarujemo zoper okuženje po zajedavi glivici.

* * *

Trajna razstava kmet. strojev!

V Gorici na Travniku št. 16 znotraj

Praška-bubnanska tvornica strojev, livarna železa in drugih kovin

BERTOLDA KRAUSA,

podružnica na Dunaji 3/2 Löwengasse 3, vzdržuje

V GORICI NA TRAVNIKU V NOTRANJIH PROSTORIH HIŠE ŠT. 16

trajno razstavo plugov in drugega poljedelskega orodja, ročnih mlatilnic in takih z vratilom, čistilnih mlinov in trieure-ov, slamorezalnic in rezalnic za korenstvo, priprav proti Peronospori, vinskih stiskalnic in grozdnih mlinov, potem zalogo slovečih

Garwens-sesalk in tehtnic

in vse potrebne tehnične oprave.

Razstavni prostor, v katerem se tudi prodaja, je vsak dan odprt in noben gospodar naj ne zamudi, ogledati si to zanimivo razložbo.

Gorica, na Travniku, 16 znotraj.